

2. MIENIĆ (57) *vb impf*

-e- (56), -ę- (1).

e jasne.

inf mienić (4). ◇ *praes 1 sg* mienię (4). ◇ *2 sg* mienisz (2). ◇ *3 sg* mieni (25). ◇ *3 pl* mienią (5). ◇ *praet 2 sg m* -ś mienił (2). ◇ *3 sg m* mienił (4). *f* mieniła (1). ◇ *3 pl m pers* mienili (1). *subst* mieniły (2). ◇ *imp 2 sg* mi(e)ń (1). ◇ *2 pl* miéncie (1). ◇ *con 3 sg m* by mienił (1). ◇ *1 pl m pers* bychmy mienili (1). ◇ *part praes act* mieniąc (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowa- nych przykładów) – XVIII w.

1. *Zmieniac, robic innym; mutare, variare Mącz, Cn; alterare, alterum facere Mącz; alium facere, commutare, transformare, transmutare, vertere Cn (53) : Altero, Mienię/ Odmieniam/ Vario quasi Alterum facio. Mącz 7b, 239a.*

a. *Zmieniac jakość czegoś; z dopełnieniem w postaci cechy własnej znaczy zwykle: zmieniać się pod wpływem czegoś [co] (33) : iako vltawicźne vczenie lata á czałi twarz iego mieniły BielŻyw 82; RejKup I3v [2 r.]; Pátrzayże go pochwili á on fárbę mieni/ Nie dawno był rumiány á iuz łie zyeleni. RejWiz 83v, 112, 156v; Leop Iob 9/27; Bo ia wiem że ty [fortuno] rádá mieniłz łwe połtępki/ A zówzdy po twey łálce bywa vpad přętki. RejZwierz 3, 61; HistRzym 111v; RejPos A2; PaprPan O4v, Z2v; po błogołławieństwo do niego [...] chodzili: y łami łwe zwierzence łercá mienili. SkarŻyw 249; PudłFr 46; GrabowSet D3.*

mienić komu (2): RejKup q2v; Bo ácz iełt rzecz ofobna kiedy przyrodzenie/ Pięknie więc y kłtałt komu y vrodę mieni. RejWiz 4.

W charakterystycznych połączeniach: ciało mienić, farbę (3), kształt, oblicze, obyczaje (2), postawę (3), postępki, serce, twarz, urodę (2), własność.

Zwroty: »głos mienić« = o mutacji dojrzewającego chłopca (1): A gdy iuz kilá lat przemieszkałá miedzy zakonniki/ á nic nie záraftáłá/ áni głofu mieniá: rozumeli niektorzy áby byłá rzezańcem. SkarŻyw 183.

»odmienności mienić« = zmieniać się (1): Też tu ná tym powietrzu włafne przyrodzenie/ Ty dziwne odmienności/ co widzamy mieni. RejWiz 150v.

»opak mienić« = fałszować, dowolnie interpretować (1): Prawdziwé náuky moje Pjłma/ Epiłłtoły twoge Włfytko dzys ius opak mieniá RejKup o2v.

»przyrodzenie, naturę, stan mienić« [szyk zmienny] (2 : 2 : 1): BierEz I3; RejWiz 148; O dziwna mocy Bołka/ ktorey iełt włzytko łtworzenie powolne/ y mieni náture łwoię gdy on káże. SkarŻyw 501; SkarKaz 514a; Lub chciałbyś obyczáyami nowemi baczenie Zátłumić, lub ci one przyrodzenie mieniá: Ciężki fráfunek zádałz CiekPotr 7.

»umysł, chęć, wolá mienić« [w tym: z przeczeniem (2)] = być (nie)stałym [szyk zmienny] (2 : 1 : 1): RejKup q2v; gdy był frogo od oycá bity/ vmyłłu niemienił/ ták długo afz óciec łię obaczył/ y przeprafzáiąc łyna/ do onego kłafztoru S. Nicety ze czćią odełłáł. SkarŻyw 298; GrabowSet I2v, M4v.

a. *Na przemian błednąć i rumienić się na skutek silnego uczucia; commutare frontem a. vultum Cn [co] (4) :*

mienić na czym [na sobie] (1): Iey śliczne lice wftydem wdzięcznie fie promieni/ Y na łobie to białą to czerwoną mieni Bárwę *WitosłLut* A5.

Zwrot: »twarz (wstydem) mienić« (3): Gdy go kto chwalił [...]. wnet oczy w ziemię obracał/ á twarz w łtydem [!] mienił *SkarŻyw* 119, 188; *GórnTroas* 44.

b. *Zmieniać istotę czegoś, zastępować coś czymś innym, zwłaszcza czymś przeciwnym (18) :*

mienić co w co (6): ty morze łzalone Y ludzkie burdy kroćifz/ mieniac boie W lubé pokoie. *KochPs* 93, 166; *KochPieś* 9; iakoż wdzięcznym nie być/ żeś łłuchał me prośby/ Y w dobrodzieystwo mienił/ łłuzny gniew y groźby *GrabowSet* S4, R2. *Cf mienić co w co komu.*

mienić co w co komu (1): Ią w rozum ludziom mienię zły zwyczaj y prozny *RybGęśli* C2v.

Zwrot: »rzeczą mienić« = *mówić raz tak, raz tak, płątać się w twierdzeniach (2):* Ale gdyby y tego prawdziwie/ á prawdą też/ mógł I.M.X.K. dowieść/ pewnieby fię iuz tego trzymał/ á iuzby rzeczą nie mienił: ále iż y to czuie łumnienie I. M. iż tego dowieść nie może/ przeto fię zaś to zá to/ to zá owo chwyta *CzechEp* 96; Kiedy mu z prędką w głowie concepty potrwożą: Wierci fię: rzeczą mieni *KlonWor* 3.

a. *Zaprzestawać; tracić; odbierać [co] (10) :* fok pozimek s cinamone^m złą wonią wftth mieni przyjemną czyniącz. *FalZioł* I 52d; nieracz mienic nad nami bołkiego miłofierdzia swoiego. *RejPs* 212; *RejRozpr* B3; Rychło vzdrowiony/ ácz nie tak wiele pościł/ ále [...] zwyczajiu do poštu nie mienił. *SkarŻyw* 371, 46.

Zwroty: »nadzieje, dobrej myśli nie mienić« = *mieć ufność [szyk zmienny] (2 : 1):* *RejKup* dd8; *RejZwierz* 113v; Tu też pátrż czego fie náuczyć małz/ á iako niemalz nadzieie mienić w nawiętzym łtráchu á niebezpieczeńłthwie o Pánu łwoim *RejZwierc* 200v.

»wiary nie mienić« (1): żywotá onego czekamy/ ktory P. Bog da tym co mu wiary nie mienią. *SkarKaz* 207b.

»wzrok mienić« = *prawdopodobnie oślepiac, porazac (tu: pięknoscią) (1):* Gdyż widzimy iż niebo nigdy fie nie mieni/ A w łwey zwykley pyękności y wzroki nam mieni. *RejWiz* 115v.

2. *Różnić się, być innym [od kogo czym] (1) :* Iako nas tu panie widzyfz włzytkochmy rodzeni Chociay ieden od drugiego twarzą trochę mieni *RejJóz* M3.

3. *Pstrzyć (się) kolorami; alium colorem accipere, migrare in alium colorem, mutare colorem, spargere coloribus, transire in varios colores Cn [co] (3) :*

Zwrot: »farby, w roznych farbách [co] mienić« (1 : 1): Kwiateczki fie rołtrząły po łzyrokiey zyemi/ A káždy w roznych fárbách dziwnie piękność mieni. *RejWiz* 3, 153.

W przén [czym] (1) : Ná progách niedołtępnych bym też łtánąc miálá/ Gdzie wieczny dzień pánuie/ gdzie łwoie gránice Wdźięcznéy Wiołny rozlicznym kwiatem mięni lice *GosłCast* 55.

Formacje współrdzenne: mienić się, obmienić, odmienić, odmienić się, omienić, pomienić, przemienić, przemienić się, wymienić, zamienić, zmienić, zmienić się; mieniać, mieniać się, odmieniać, odmieniać się, poodmieniać, przemieniać, przemieniać się, wymieniać, zamieniać, zmieniać, zmieniać się, zodmieniać.

Cf 2. MIENIĄCY, 2. MIENIENIE, 2. MIENIONY